



EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2011.7.20.
SEC(2011) 953 végleges

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

A HATÁSVIZSGÁLAT ÖSSZEFOGLALÁSA

amely a következő dokumentumot kíséri

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE

a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, valamint a pénzügyi konglomerátumhoz tartozó hitelintézetek, biztosítóintézetek és befektetési vállalkozások kiegészítő felügyeletéről szóló 2002/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról

{COM(2011) 453 végleges}
{SEC(2011) 952 végleges}

1. BEVEZETÉS

A Bizottság 2010. december 9-i közleményében¹ a pénzügyi ágazatbeli szankciórendszerek közelítésére és megerősítésére irányuló uniós jogalkotási intézkedést irányzott elő.

Az Európai Bizottság 2009. március 4-i közleményében² bejelentette, hogy i. a pénzügyi válság fényében megvizsgálja a pénzügyi intézményeken belüli vállalatirányítási szabályokat és gyakorlatokat, és ii. ha indokolt, ajánlásokat tesz vagy szabályozási intézkedéseket javasol.

Ez a hatásvizsgálat a tőkekövetelmény-irányelv (CRD) által lefedett területen meghozható lehetséges intézkedéseket elemzi. Kiegészíti a „CRD IV” javaslat hatásvizsgálatát.

2. A PROBLÉMA MEGHATÁROZÁSA

Szankciórendszerek

A tőkekövetelmény-irányelv alapvető rendelkezéseinek megsértése esetére jelenleg rendelkezésre álló nemzeti szankciórendszerek eltérőek és nem mindig megfelelőek a hatékony érvényesítés biztosításához. Bizonyos jelentős szankcionálási hatáskörök nem elérhetők minden nemzeti hatóság számára, és a szankciók közzététele nem szisztematikus. Néhány tagállamban a közigazgatási pénzbírságok szintje túl alacsony, és ezért nincs kellő visszatartó erejük; a szankciókat pedig nem lehet egyaránt kivetni a jogsértésért felelős hitelintézetekre és egyénekre. A kivetendő szankciók szintjének meghatározása során némely nemzeti hatóság nem vesz figyelembe a szankciók arányosságának és visszatartó erejének biztosítása szempontjából fontos kritériumokat.

Ezenfelül a szankciók tényleges alkalmazása tagállamonként eltér, még a hasonló méretű banki ágazattal rendelkezők között is. Néhány tagállamban az elmúlt években kevés szankciót alkalmaztak, vagy egyáltalán nem alkalmaztak szankciót, ami az uniós szabályok gyenge érvényesítését jelezheti.

Ez a helyzet az uniós szabályoknak való megfelelés hiányához vezethet, torzulást okozhat a belső piaci versenyben és negatív hatással lehet a pénzügyi felügyeletre, aláásva a banki piacok megfelelő működését, ami hátrányos lehet a betétesek és befektetők védelme és a pénzügyi ágazat iránti bizalom szempontjából.

Vállalatirányítás

2010. júniusban a Bizottság a pénzügyi intézmények vállalatirányításáról és a javadalmazási politikákról szóló zöld könyvet³ és egy azt kísérő szolgálati munkadokumentumot⁴ tett közzé, amelyekben elemezte a pénzügyi szolgáltatási ágazat vállalatirányítási rendszereinek a pénzügyi válság által felfedett, túlzott kockázatvállaláshoz vezető hiányosságait.

¹ COM(2010) 716 végleges.

² COM(2009) 114 végleges.

³ COM(2010) 284 végleges.

⁴ *Commission staff working document - Corporate Governance in Financial Institutions: Lessons to be drawn from the current financial crisis, best practices* (Bizottsági szolgálati munkadokumentum – Vállalatirányítás a pénzügyi intézményekben: a jelenlegi pénzügyi válságból levonandó tanulságok, legjobb gyakorlatok), SEC(2010) 669 végleges.

Az igazgatóságok általi elégtelen kockázatfelügyelet

Az igazgatóságok sok esetben nem voltak képesek vagy vonakodtak kifogásolni az ügyvezető igazgatóság stratégiai üzleti döntéseit. Ezt gyakran a hitelintézetek igazgatóságának elégtelen időráfordítása és nem megfelelő szakmai tudása eredményezte. Bizonyos esetekben a vezetői dominancia és a megfelelő változatosság hiánya az igazgatóság összetételében aláasta az igazgatóság objektivitását.

Emellett az igazgatóságokat gyakran nem vettek részt kellő mértékben az általános kockázatkezelési stratégiában, és ennek eredményeképpen nem történt meg az ügyvezető igazgatóság stratégiai kockázatmegközelítésének az ellenőrzése, létrejöttek a túlzott kockázatvállalás ösztönzői, és elmaradt végre a hatékony kockázatkezelést biztosító megfelelő rendszerek végrehajtása. Az igazgatóságok ezenkívül nem töltöttek elég időt a kockázattal kapcsolatos kérdések megvitatásával, mivel a kockázatkezelést más témákhoz, például a növekedési stratégiához képest kisebb fontosságúnak tekintették. A kockázattal kapcsolatos jelentéstétel nem volt minden helyzetben időszerű és átfogó, főként, mivel a kockázatkezelési funkciót betöltő egység nem rendelkezett közvetlen jelentéstételi csatornával az igazgatóság felé.

Végül, a kockázatkezelési funkciót sok esetben nem kapott megfelelő súlyt a döntéshozatali folyamatban.

Az elvek nem kötelező jellege – a vállalatirányítás elégtelen felügyeleti felülvizsgálata

A legtöbb vállalatirányítási elv nem kötelező jellege hozzájárult ahhoz, hogy a hitelintézetek nem tartották be ténylegesen ezeket az elveket, legtöbbször az önszabályozásra és a részvényesek általi külső ellenőrzésre hagyva a végrehajtást. A válság által felfedett hiányosságokból kiderült, hogy ezek a mechanizmusok nem működnek a gyakorlatban. A felügyeleti hatóságok – mindenekelőtt az egyértelmű vállalatirányítási keret és a meghatározott felügyeleti szerep hiányában – képtelenek voltak megfelelően figyelemmel kísérni vagy ellenőrizni a vállalatirányítási standardok hitelintézetek általi végrehajtását.

3. A SZUBSZIDIARITÁS ELEMZÉSE

A visszatartó erő előmozdítása és egyenlő versenyfeltételek megteremtése érdekében szükség van a nemzeti szankciórendszerek konvergenciájára, a tőkekövetelmény-irányelv egységes alkalmazásának és a banki felügyeletek közötti teljes körű, uniós szintű együttműködésnek és kölcsönös bizalomnak a biztosítása céljából. A meglévő szankcionálási hatáskörök nemzeti hatóságok általi jobb alkalmazása nem lenne elegendő az említett konvergencia eléréséhez.

A hitelintézetekbeli vállalatirányítási gyengeségek hatékony kezelése érdekében alapvetően fontos az egységes és következetes uniós szintű megközelítés. Az integrált tőkepiacok és az európai pénzügyi ágazatbeli kölcsönös függés azt jelentik, hogy a tagállamok eltérő szabályai szabályozási arbitrázshoz vezethetnek, amely alááshatja vagy új akadályokkal gátolhatja a belső piac megfelelő működését.

4. CÉLKITŰZÉSEK

A javaslat célja a banki piacok megfelelő működésének biztosítása és a banki ágazat iránti bizalom helyreállítása a következők révén:

- hatékony, arányos és visszatartó erővel bíró szankciók, amelyek jobban biztosítják a tőkekövetelmény-irányelv szabályainak való megfelelést,
- a szabályozási arbitrázs lehetőségeit minimalizáló egyenlő versenyfeltételek kialakítása,
- a banki szolgáltatók hatékony felügyelete,
- a hitelintézeteken belüli hatékony vállalatirányítás, amely hozzájárul a túlzott kockázatvállalás elkerüléséhez.

Ehhez a következőkre van szükség:

- A szankciókra vonatkozó jogi keret és a jogsértések felfedését elősegítő mechanizmusok megerősítése és közelítése, továbbá
- a vállalatirányítási keret megerősítése:
 - az igazgatóságok általi kockázatfelügyelet hatékonyságának fokozása;
 - a kockázatkezelési funkció státuszának javítása; és
 - a kockázatkezelés felügyeleti hatékony ellenőrzésének biztosítása.

5. SZAKPOLITIKAI LEHETŐSÉGEK, HATÁSVIZSGÁLAT ÉS ÖSSZEHASONLÍTÁS

5.1. A szankcionálási rendszerekre vonatkozó lehetőségek

5.1.1. A megfelelő közigazgatási szankciókra vonatkozó lehetőségek

Lehetőségek
1. Nincs uniós fellépés
2. A közigazgatási szankciók típusára és szintjére vonatkozó egységes szabályok
3. A közigazgatási szankciók típusára vonatkozó közös minimumszabályok
4. A közigazgatási bírságok (minimális és maximális) szintjére vonatkozó közös minimumszabályok
5. A közigazgatási bírságok maximális szintjére vonatkozó közös minimumszabályok
6. A szankciók alkalmazása során figyelembe veendő tényezőkre vonatkozó egységes szabályok
7. A szankciók alkalmazása során figyelembe veendő tényezőkre vonatkozó közös minimumszabályok

Az 1. lehetőség fenntartaná a megállapított problémákat: jóllehet az Európai Bankhatóság előmozdíthatná a nemzeti rendszerek szorosabb konvergenciáját, ez a fellépés aligha lenne hatékony egy hatályos uniós keret nélkül.

A 2. és a 6. lehetőség megszüntetne minden eltérést a szankciók típusa, szintje, valamint alkalmazási kritériumai terén, ezért az egyenlő versenyfeltételek biztosítása és a határokon átnyúló felügyelet elősegítése szempontjából a leghatékonyabb megoldás lenne. A 3., a 4., az

5. és a 7. lehetőség kevésbé lenne hatékony, de lehetővé tenné a szankciók hozzáigazítását a különböző nemzeti jogi rendszerek sajátosságaihoz. A 4. lehetőség hatékonyabb lenne az 5. lehetőségénél a bíróságok szintjében mutatkozó eltérések csökkentése és a visszatartó erő biztosítása terén, de az 5. lehetőség jobban biztosítaná az arányosságot.

A 2., a 3. és a 4. lehetőség hasonlóan hatékony lenne a visszatartó erő biztosítása terén. Mindazonáltal a 3. lehetőség lehetővé tenné a szankciók olyan további típusainak előírását, amelyek néhány tagállamban fokozhatják a visszatartó erőt. Az 5. lehetőség kevésbé hatékonyan biztosítja a kellően magas szintű pénzbírságok tényleges alkalmazását, de jobban biztosíthatja arányosságukat. A 6. és a 7. lehetőség egyformán hatékonynak tekinthető, amennyiben ugyanazon tényezőkre terjednek ki, de a 7. lehetőség jobban biztosíthatja a ténylegesen alkalmazott szankciók megfelelőségét, mivel nem gátolja meg az illetékes hatóságokat abban, hogy más tényezőket is figyelembe vegyenek.

A 2. és a 7. lehetőség a legkevésbé hatékony a nemzeti jogszabályokban szükséges változtatások tekintetében, az 5. lehetőség pedig hatékonyabb a 4. lehetőségénél.

5.1.2. A közigazgatási szankciók személyi hatályára vonatkozó lehetőségek

Lehetőségek
1. Nincs uniós fellépés
2. A közigazgatási szankciók egyénekre és hitelintézetekre egyaránt történő alkalmazásának előírására vonatkozó általános kötelezettség
3. A közigazgatási szankciók egyénekre és/vagy hitelintézetekre történő alkalmazására vonatkozó közös minimumszabályok

A 3. lehetőség hatékonyabb lenne a 2. lehetőségénél az egyenlő versenyfeltételek és a határokon átnyúló jobb felügyelet biztosítása terén, de a visszatartó erő szempontjából a lehetőségek közti eltérés kismértékűnek tekinthető. A 3. lehetőség kevésbé hatékony, mint a 2. lehetőség, mivel a nemzeti jogszabályokban több változtatást tenne szükségessé és arra kötelezheti a tagállamokat, hogy kiigazítsák általános felelősségi rendszereiket.

5.1.3. A szankciók közzétételére vonatkozó lehetőségek

Lehetőségek
1. Nincs fellépés
2. Általános szabályként a szankciók közzététele
3. A szankciók közzétételéről az illetékes hatóságok által hozott döntés

A 2. lehetőség sokkal hatékonyabb lenne a 3. lehetőségénél a szankciók visszatartó erejének fokozása terén. A 3. lehetőség kissé eredményesebb a 2. lehetőségénél.

5.1.4. A szankciók tényleges alkalmazására vonatkozó lehetőségek

Lehetőségek
1. Nincs uniós fellépés
2. Belső visszaélés-jelentési eljárás a hitelintézeteknél

3. A bejelentők ösztönzését és védelmét szolgáló rendszerek felállítása a tagállamokban

4. A visszaélés-jelentési programokra vonatkozó részletes uniós követelmények

A 2., a 3. és a 4. lehetőség mind hatékony a jogsértések jobb felfedésére irányuló célkitűzés elérésében, és minden tagállamban magasabb szintű érvényesítéshez vezetnek. A 4. lehetőség e tekintetben kissé hatékonyabbnak tekinthető. Mindhárom lehetőség hatással van az alapvető jogokra (a magán- és családi élet tiszteletben tartása, a személyes adatok védelme, az ártatlanság védelme és a védelem joga), de a hatások enyhíthetők, és tekintve az elérendő célok fontosságát, a hatásuk szükséges és arányos.

A 2. és a 3. lehetőség egyformán hatékony a nemzeti jogszabályokban szükséges változtatások tekintetében. A 4. lehetőség nem tekinthető hatékonynak, mivel szélsőségesebb változtatásokat követelne meg, olyan tagállamokban is, ahol már vannak a visszaélés-jelentési mechanizmusokra vonatkozó előírások. A megfelelési költségek is magasabbak lehetnek a 2. és a 3. lehetőség esetében szükségesnél, mivel a tagállamok kisebb rugalmassággal rendelkeznek.

5.2. A vállalatirányításra vonatkozó lehetőségek

Lehetőségek

1. Nincs uniós fellépés

2. A meglévő uniós keret végrehajtásának javítása

3. A tőkekövetelmény-irányelv keretének megerősítése és továbbfejlesztése

Az 1. és a 2. lehetőséghez képest a 3. lehetőség a leghatékonyabb a mögöttes cél elérésében. Az 1. lehetőség nyitva tartja a szabályozási keretet és továbbra is megfelelési hiányosságokat és jogbizonytalanságot teremt. A 2. lehetőség a piaci fegyelemre és a meglévő elvekre a felügyeleti hatóságok általi jobb ellenőrzésére hagyatkozik. Mindazonáltal a felügyeleti hatóságok nem rendelkeznek világosabb jogi kerettel, amelyen belül gyakorolhatnák felügyeleti ellenőrzésüket, az önszabályozás pedig már megmutatta a korlátait.

A 3. lehetőség túlmutat a vállalatirányításra vonatkozó meglévő kereten és további erősebb rendelkezések kidolgozását is magában foglalná. Olyan intézkedéseket tartalmaz, amelyek fokozzák az igazgatóságok általi kockázatfelügyelet hatékonyságát, javítják a kockázatkezelési funkció rangját és függetlenségét és biztosítják a kockázatkezelés felügyeleti hatóságok általi hatékony ellenőrzését. Ezek az új követelmények megteremtik a minimumstandardok egy adott körét, amelyek egyértelmű viszonyítási pontokat szolgáltatnak a hitelintézetek és felügyeleti hatóságok számára, amelyeken belül fejleszteni és értékelni lehet a vállalatirányítási struktúrákat.

5.3. Előnyben részesített szakpolitikai lehetőségek és eszközök

A javaslat célkitűzéseinek eléréséhez a legmegfelelőbb a következő, egymást erősítő lehetőségek kombinációja:

A szankcionálási rendszerekre vonatkozó lehetőségek

- Az illetékes hatóságok rendelkezésére bocsátandó közigazgatási szankciók típusára vonatkozó közös minimumszabályok

- A közigazgatási pénzbírságok maximális szintjére vonatkozó közös minimumszabályok
- A közigazgatási szankciók meghatározása során figyelembe veendő alapvető tényezők jegyzéke
- A közigazgatási szankciók egyénekre és hitelintézetekre egyaránt történő alkalmazásának előírására vonatkozó kötelezettség
- Általános szabályként a szankciók közzététele
- Belső visszaélés-jelentési eljárás a hitelintézeteknél
- A bejelentők védelmét szolgáló rendszerek kötelező felállítása a tagállamokban

A vállalatirányításra vonatkozó lehetőségek

<i>Az igazgatósági tagok időráfordításának javítása</i>	Annak előírása a hitelintézetek számára, hogy hozzák nyilvánosságra az igazgatósági tagok mandátumainak számát
	Annak előírása az igazgatósági tagok számára, hogy elegendő időt fordítsanak feladataik ellátására
	Az igazgatósági tagok által egyidejűleg viselhető mandátumok maximális számának korlátozása
<i>Az igazgatósági tagok szakértelmének javítása</i>	A felvételi politika és az igazgatósági tagok tényleges szakértelme és készségei nyilvánosságra hozatalának előírása
	Olyan kritériumok meghatározása, amelyeknek az igazgatósági tagoknak egyénileg és kollektíven meg kell felelniük a megfelelő készségek és szakértelem tekintetében
	Annak előírása, hogy az igazgatósági tagok megfelelő bevezető és továbbképzést kapjanak
	Kötelező jelölő bizottság
<i>A vezetői dominancia ellensúlyozása</i>	Ugyanazon hitelintézetben belül az elnöki és a vezérigazgatói tisztség halmozásának megtiltása
<i>A változatosság fokozása az igazgatóság összetételében</i>	A változatosságra vonatkozó belső politika nyilvánosságra hozatalának előírása
	A különböző nemzeti és európai szintű gyakorlatok értékelése
	Annak előírása, hogy a változatosság legyen az igazgatóság egyik összetételi kritériuma
	Változatosságra vonatkozó politika kialakításának az előírása a hitelintézetek számára
<i>Az igazgatóságok kockázati stratégia iránti felelősségének növelése</i>	A kockázatkezelési rendszerek megfelelőségére vonatkozó nyilatkozat előírása
	A hitelintézet kockázattal kapcsolatos megközelítését megállapító kockázatkezelési nyilatkozat előírása
<i>Az igazgatóság által a kockázattal kapcsolatos kérdéseknek tulajdonított fontosság növelése</i>	Nyilvánosságra hozatali kötelezettség az igazgatósági ülések során a kockázattal kapcsolatos kérdések megvitatása és elemzése terén alkalmazott politikára és gyakorlatra vonatkozóan
	Annak előírása, hogy az igazgatóság kellő időt szánjon a kockázattal kapcsolatos kérdéseknek
	Kötelező kockázatkezelési bizottság igazgatósági szinten
<i>A kockázattal kapcsolatos információ</i>	Nyilvánosságra hozatali kötelezettség a kockázattal kapcsolatos információ igazgatósághoz való áramlása terén alkalmazott politikára és gyakorlatra vonatkozóan

igazgatóság hoz való áramlásának javítása	Annak előírása, hogy az igazgatóság határozza meg az általa megkapni kívánt, kockázattal kapcsolatos információ tartalmát, formátumát és gyakoriságát Annak előírása, hogy a kockázatkezelési funkciót betöltő egység közvetlenül jelenthessen az igazgatóságnak
A kockázatkezelési funkciót betöltő egység rangjának és hatáskörének javítása	A kockázatkezelési funkciót betöltő egység rangjára és hatáskörére vonatkozó nyilvánosságra hozatal előírása Független kockázatkezelési funkció előírása Független kockázatkezelési vezető előírása Annak előírása, hogy a kockázatkezelési vezető megfelelő státusszal és hatáskörrel rendelkezzen Annak előírása, hogy a kockázatkezelési vezető elmozdításához az igazgatóság előzetes jóváhagyása szükséges
A kockázatkezelés felügyeleti hatékony ellenőrzésének biztosítása	Annak előírása, hogy a vállalatirányítás a felügyeleti felülvizsgálat részét képezze Annak előírása, hogy az igazgatósági tagok alkalmassága egyedi felügyeleti felülvizsgálat alá tartozzon Annak előírása a felügyeleti hatóságok számára, hogy vizsgálják felül az igazgatóság üléseinek napirendjét és a kapcsolódó dokumentumokat

5.3.1. Az előnyben részesített lehetőségek hatása: szankciórendszer

A szankciórendszerekre vonatkozó lehetőségek várhatóan elősegítik a jogsértések felfedését és felhatalmazzák az illetékes hatóságokat a megfelelő szankciók alkalmazására. Ez várhatóan biztosítja a tőkekövetelmény-irányelv szerinti kötelezettségek hitelintézetek általi jobb végrehajtását, ami minden **érdekelt** számára előnyös lenne.

Ezek a lehetőségek nem teremtenek **adminisztratív terhet** a pénzügyi intézmények számára, sem a nem pénzügyi társaságok, többek között kkv-k számára, kivéve a hitelintézetek esetében egy korlátozott mértékű adminisztratív terhet, amely a belső visszaélés-jelentési rendszerekről való gondoskodás kötelezettségéből ered.

Positív **társadalmi hatás** várható, mivel a betétesek és befektetők védelme megerősödik és a hitelintézetek visszaélést jelentő alkalmazottai nagyobb védelmet élveznek.

Ezek a lehetőségek összhangban vannak a G20-csoporton belüli főbb joghatóságoknak a pénzügyi ágazat szabályozásának és felügyeletének megerősítésére irányuló közös célkitűzéseivel, és várhatóan pozitív hatással lesznek az EU globális **versenyképességére**.

5.3.2. Az előnyben részesített lehetőségek hatásai: vállalatirányítás

A vállalatirányítás javítását szolgáló, előnyben részesített szakpolitikai lehetőségek segítenek elkerülni a hitelintézetek általi túlzott kockázatvállalást és csökkentik a fizetéseképtelenség kockázatát. Erősítenék a banki ágazat ellenálló képességét és fokoznák a befektetői bizalmat. Ezért a hitelintézetekre és az összes **érdekeltekre** (betétesek, részvényesek, hitelezők) gyakorolt hatás várhatóan pozitív.

Makrogazdasági szinten a hitelintézetek megbízható kockázatkezelési rendszere hozzájárulna a jövőbeli válságok elkerüléséhez, fokozná a bankrendszer iránti bizalmat és a hitelintézetek finanszírozási mechanizmusainak hatékonyságát, ami felgyorsítja a **gazdasági növekedést**.

Az igazgatóságok összetételének változatosságára vonatkozó intézkedések bevezetése valószínűleg pozitív hatással lesz az EU **nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos politikájára**, megszünteti a munkahelyi előmenetel terén fennálló láthatatlan akadályokat, és

segít a nőknek abban, hogy vezető pozícióba kerüljenek a társaságoknál, valamint pozitív hatással lehet a nők foglalkoztatására is.

Az előnyben részesített lehetőség további **adminisztratív terhet** róhat a hitelintézetekre és a felügyeleti hatóságokra. Mindazonáltal ezek a költségek elvileg korlátozottak és az átfogó céllal arányosak. A potenciális szabályozási teher csökkentése érdekében az arányosság elve alkalmazandó, amely figyelembe veszi a hitelintézetek tevékenységeinek méretét és összetettségét.

6. NYOMON KÖVETÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

A Bizottság a Szerződés őreként felügyeli, hogy a tagállamok hogyan ültetik át a tőkekövetelmény-irányelv módosításait. A szankciórendszerekkel kapcsolatos jogalkotási intézkedések alkalmazásának következményeit a következő fő mutatók alapján kell értékelni:

- a felfedett jogsértések és az alkalmazott szankciók száma,
- a nemzeti illetékes hatóságoknak a szankciók alkalmazását érintő gyakorlata.

A vállalatirányítás tekintetében az új rendelkezések várt előnyeinek megvalósulásához időre lehet szükség, és az előnyök megvalósulásának mértéke attól függ, hogy a hitelintézetek hogyan hajtják végre az új követelményeket. A Bizottság figyelemmel kíséri a tőkekövetelmény-irányelv vonatkozó részeinek alkalmazását az EBH-val és az összes fő érdekelttel, beleértve a piaci szereplőkkel (hitelintézetek, befektetők) folytatott folyamatos párbeszéd segítségével. Az érdekelttek által végzett tanulmányok megállapításait is felhasználhatja.